

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวเป็นอุตสาหกรรมที่ก่อให้เกิดการขยายตัวทางเศรษฐกิจที่สำคัญอย่างหนึ่งของประเทศไทย (อมรศักดิ์ พิมพ์โนนชัย, 2539 : 67) และอัตราเฉลี่ยของนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศที่เดินทางเข้ามาในประเทศไทย ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2538 - พ.ศ. 2548 ก็เพิ่มจำนวนนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศมากขึ้นเป็นลำดับ (www.tat.or.th)

จังหวัดเชียงใหม่เป็นจังหวัดหนึ่งในประเทศไทยที่ได้รับความสนใจจากนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศ เนื่องจากเป็นจังหวัดใหญ่มีพื้นที่มากที่สุดของภาคเหนือ (คณะกรรมการฝ่ายประมวลเอกสารและจดหมายเหตุ, 2542 : 1) และมีความสมบูรณ์ของทรัพยากรการท่องเที่ยวที่มีคุณค่าในหลากหลายรูปแบบ เช่น แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ โบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัฒนธรรม ประเพณี รวมไปถึงความหลากหลายในวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของชนเมือง และชนกลุ่มน้อย ชาติพันธุ์ต่าง ๆ มีความแตกต่างโดยสิ้นเชิง เหล่านี้เป็นสิ่งดึงดูดให้นักท่องเที่ยวสนใจเข้ามาศึกษาเรียนรู้ และอยากพบเห็น (คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2539 : 24) ด้วยกลไกทางธุรกิจ เมื่อทรัพยากรการท่องเที่ยวสมบูรณ์ การพัฒนาที่เน้นความเจริญของแหล่งท่องเที่ยว และหลักผลประโยชน์จากรายได้เพียงอย่างเดียวก็เกิดขึ้น และสามารถทำให้เศรษฐกิจในจังหวัดเชียงใหม่ขยายตัวขึ้นอย่างรวดเร็ว แต่ในขณะเดียวกันก็เป็นที่มาแห่งความเสื่อมโทรมของมรดกทางธรรมชาติและมรดกทางวัฒนธรรม ซึ่งก่อให้เกิดปัญหาและอุปสรรคต่ออุตสาหกรรมการท่องเที่ยวในเวลาต่อมาเป็นอย่างยิ่ง จึงได้มีการทบทวนนโยบายการท่องเที่ยวให้ดำเนินไปในทางที่เหมาะสม เพื่อรองรับการท่องเที่ยวในอนาคต นั่นคือการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (Sustainable Tourist Development) การพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน จะช่วยฟื้นฟูทรัพยากรทางธรรมชาติที่เสื่อมโทรม และป้องกันไม่ให้เกิดทรัพยากรใหม่ ๆ ถูกทำลาย ดังที่ ศรีพร สมบุญธรรม (2536 : 20-30) กล่าวไว้ว่า “...หากการพัฒนาเป็นไปอย่างไร้ทิศทาง และขาดความรอบคอบในขบวนการตัดสินใจแล้ว ผลเสียหายต่อสภาพแวดล้อมจะเกิดขึ้น อย่างยากที่จะทำการฟื้นฟูได้ไม่ว่าจะโดยจำนวนนักท่องเที่ยวที่มากเกินความสามารถในการรองรับของแต่ละพื้นที่ หรือโดยมลพิษ หรือโดยสาเหตุอื่นก็ตามที...” การพัฒนาการท่องเที่ยว

แบบยั่งยืน (Sustainable Tourist) มีแนวโน้มที่จะเป็นทางออกที่ดีทางหนึ่งของการใช้ทรัพยากรทางการท่องเที่ยวอย่างมีประสิทธิภาพ

จากการศึกษาหมู่บ้านปางไม้ตะเคียน ตำบลออนเหนือ กิ่งอำเภอแม่ออน จังหวัดเชียงใหม่ และการที่ผู้วิจัยเป็นคนในพื้นที่พบว่า เป็นหมู่บ้านเล็ก ๆ มีเพียง 14 หลังคาเรือน และประชากรจำนวน 34 คน ชาวบ้านมีวิถีชีวิตแบบชาวชนบท เรียบง่าย และยังรักษาประเพณีวัฒนธรรมดั้งเดิมในการดำรงชีวิตเอาไว้ อาชีพหลักของชาวบ้าน คือ การทำนา ทำไร่ เลี้ยงสัตว์ เพื่อบริโภค และหาของป่าจำพวก เห็ด หน่อไม้ หรือสัตว์ เช่น กบ ไก่ป่า นก กระรอก เป็นต้น เพื่อประกอบอาหาร นอกจากนี้หมู่บ้านปางไม้ตะเคียนยังมีจุดเด่นของภูมิทัศน์รอบหมู่บ้าน ที่เป็นธรรมชาติ มีลำห้วยไหลผ่าน มีทุ่งนา ภูเขา รวมถึงมีทางเดินป่าจากหมู่บ้านไปสู่ป่าดง “ห้วยหมอย” ซึ่งอยู่ห่างจากหมู่บ้านระยะทางประมาณ 3 กิโลเมตร และในระหว่างทางจะมีพืชพรรณต่าง ๆ โดยเฉพาะต้นไม้จะมีมาก และหลากหลายพันธุ์ให้ศึกษา และระหว่างที่เดินไปก็ต้องข้ามผ่านลำห้วยเป็นระยะ ทำให้เกิดความเพลิดเพลินในการเดินทาง ไม่รู้สึกเหน็ดเหนื่อยมากนัก

ห่างจากหมู่บ้านไปทางทิศตะวันออกประมาณ 1 กิโลเมตร จะมีเขื่อนเก็บน้ำแม่ออนวัดระยะความยาวของคันเขื่อนได้ประมาณ 1 กิโลเมตร เป็นแหล่งที่อยู่อาศัยของสัตว์น้ำ ซึ่งเป็นแหล่งอาหาร และเป็นที่พักผ่อนหย่อนใจของชาวบ้านปางไม้ตะเคียน และหมู่บ้านอื่นในละแวกใกล้เคียงอีกด้วย เนื่องจากมีบรรยากาศ และทิวทัศน์ที่งดงามยิ่ง โดยเฉพาะเวลาเย็น จะมีชาวบ้านมาตกปลา ตกกุ้ง ไปเป็นอาหาร และในช่วงฤดูร้อนก็จะมีคนจับจักจั่น หรือที่ชาวบ้านเรียกกันว่า “จ๊า” ขนาดตัวเท่ากำมือซึ่งอยู่บริเวณแนวคันรอบเขื่อนเพื่อไปเป็นอาหาร และเพื่อแบ่งขายในราคา 30 บาท ต่อจักจั่น จำนวน 100 ตัว ถือว่าเป็นรายได้เสริมอีกทางหนึ่งของชาวบ้าน

จากบริบทของหมู่บ้านดังกล่าว จะเห็นได้ว่าชาวบ้านปางไม้ตะเคียน มีชีวิตที่สงบร่มเย็นตามอัตภาพมาเป็นเวลาสิบ ๆ ปี จนกระทั่งเมื่อต้นปี 2547 โครงการสนามกอล์ฟขนาดใหญ่ก็เริ่มลงมือก่อสร้างขึ้น บนพื้นที่ซึ่งแต่เดิมเป็นที่นาทำกินของชาวบ้าน 3 หมู่บ้าน คือ หมู่บ้านปางไม้ตะเคียน หมู่บ้านใหม่แม่ป่าขาง และหมู่บ้านหนองหอย ซึ่งชาวบ้านทั้ง 3 หมู่บ้านดังกล่าวได้ขายไปแล้วถึงประมาณร้อยละ 70% ของพื้นที่ทำกินทั้งหมด หากโครงการนี้สำเร็จลุล่วง ก็จะส่งผลกระทบต่อทั้งในเชิงบวกและเชิงลบแก่หมู่บ้านปางตะเคียน

ผลกระทบในเชิงบวก

1. ชาวบ้านจะมีงานประจำจากการทำงานในสนามกอล์ฟแห่งนี้และส่งผลให้มีรายได้มั่นคง
2. ที่ดินรอบบริเวณสนามกอล์ฟของชาวบ้านที่เหลืออยู่จะมีราคาสูงขึ้น

3. สนามกอล์ฟจะทำให้นักท่องเที่ยวจากต่างถิ่นเข้ามาในหมู่บ้าน และสถานที่ซึ่งเป็นแหล่งท่องเที่ยวมากขึ้น

ผลกระทบในเชิงลบ

1. ชาวบ้านอาจรับวัฒนธรรมต่างถิ่นเข้ามามากเกินไป จนก่อให้เกิดการสูญเสียมรดกทางวัฒนธรรมดั้งเดิม

2. หากมีนักท่องเที่ยวมากเกินไป ศักยภาพในการรองรับของพื้นที่ก็จะไม่เพียงพอ

3. อาจเกิดการทำลายทรัพยากรทางธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมทั้งจากคนในชุมชนเอง และจากนักท่องเที่ยวต่างถิ่น เนื่องจากขาดความรู้ หรือขาดสามัญสำนึกที่ดี

ด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น เพื่อเป็นการป้องกันการเสื่อมโทรมของวัฒนธรรม และทรัพยากรทางธรรมชาติในหมู่บ้านปางไม้ตะเคียนรวมไปถึงพื้นที่ป่า และสถานที่พักผ่อนหย่อนใจต่างๆ ผู้วิจัยจึงเห็นสมควรว่าหมู่บ้านปางตะเคียน ตำบลออนเหนือ กิ่งอำเภอแม่ออน จังหวัดเชียงใหม่ มีศักยภาพเพียงพอที่จะสร้างรูปแบบการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน โดยการมีส่วนร่วมของชุมชนขึ้นมา เพื่อส่งเสริมแนวคิดของการพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน นอกจากนี้ผู้วิจัยเองก็มีความพร้อมในการทำงานวิจัยชิ้นนี้ เนื่องจากเป็นคนในพื้นที่จึงเป็นการง่ายที่จะเข้าไปดำเนินการและกระตุ้นให้ชาวบ้านเข้ามามีส่วนร่วมในการสร้างศรัทธา และความเข้มแข็งในชุมชนของตนเองโดยใช้วิธีการศึกษาวิเคราะห์ชุมชนแบบมีส่วนร่วม (PRA) เพื่อให้ชาวบ้านสามารถร่วมกันวางแผน และแสดงความคิดเห็นในการสร้างรูปแบบการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนอย่างที่ต้องการ และท้ายที่สุดชาวบ้านสามารถนำรูปแบบการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนที่สร้างขึ้นไปปฏิบัติเพื่อให้พัฒนาไปสู่ความยั่งยืนอย่างแท้จริงได้ด้วยตนเองต่อไปในอนาคต ซึ่งส่งผลให้จังหวัดเชียงใหม่ มีแหล่งท่องเที่ยวแห่งใหม่ที่เอื้อประโยชน์แก่คนในชุมชน อีกทั้งยังสามารถอนุรักษ์ทรัพยากรทางธรรมชาติ และวัฒนธรรมไว้ได้ โดยไม่ถูกทำลายลงด้วยความเจริญที่ไร้ขีดจำกัด

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์ดังนี้

1. เพื่อศึกษาบริบทของชุมชนหมู่บ้านปางไม้ตะเคียนที่เอื้อประโยชน์ต่อแนวคิดในการสร้างรูปแบบการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนโดยชุมชนมีส่วนร่วม

2. เพื่อวิเคราะห์ จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค (SWOT) ทางการท่องเที่ยวของหมู่บ้านปางตะเคียน และหาแนวทางพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวแบบยั่งยืน

3. เพื่อสร้างรูปแบบการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนที่เหมาะสมกับหมู่บ้านปางไม้ตะเคียน ตำบลออนเหนือ กิ่งอำเภอแม่ออน จังหวัดเชียงใหม่

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับการวิจัย

การศึกษาครั้งนี้คาดว่าจะได้รับประโยชน์ดังนี้

1. ช่วยเสริมสร้างความรู้สึกรักแผ่นดินเกิดแก่ชาวบ้านหมู่บ้านปางไม้ตะเคียนให้เพิ่มขึ้นจากที่มีอยู่เดิม โดยลดแนวความคิดในการที่จะละทิ้งถิ่นฐาน เพื่อไปแสวงหาความเจริญในเมืองใหญ่
2. เป็นการกระตุ้นให้ชาวบ้านเกิดความกระตือรือร้นในการที่จะพัฒนาทรัพยากรทางธรรมชาติที่มีอยู่เดิม มาสร้างประโยชน์ให้ก่อเกิดรายได้ต่อตนเองและส่วนรวมอย่างมีแบบแผนและยุติธรรม
3. ช่วยเสริมสร้างจิตสำนึกที่ดีแก่ชาวบ้านให้เห็นความสำคัญและประโยชน์ของการอนุรักษ์มรดกทางธรรมชาติ และมรดกทางวัฒนธรรม
4. เพื่อให้ได้รูปแบบการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนที่เหมาะสมต่อสภาพแวดล้อม และสภาพความเป็นอยู่ของชุมชน หมู่บ้านปางไม้ตะเคียนซึ่งได้จากการวิเคราะห์ จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค
5. จากการทำการวิจัยโดยชุมชนมีส่วนร่วมในทุกชั้นตอนนี้ จะส่งผลให้ชาวบ้านเกิดแนวคิดเกิดความเข้าใจ และมีศักยภาพเพียงพอในการที่จะนำผลการวิจัยนี้ไปเป็นแบบอย่างในการพัฒนาต่อยอดให้รูปแบบการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้นในโอกาสต่อไป

ขอบเขตของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตการวิจัยดังนี้

1. ขอบเขตด้านพื้นที่

พื้นที่ที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ คือ หมู่บ้านปางไม้ตะเคียน ตำบลออนเหนือกิ่งอำเภอแม่ออน จังหวัดเชียงใหม่ รวมไปถึงบริเวณโดยรอบหมู่บ้าน กำหนดไม่เกินรัศมี 4 กิโลเมตร

2. ขอบเขตด้านเนื้อหา

ขอบเขตด้านเนื้อหาที่ใช้ในการศึกษาวิจัย มีประเด็นดังนี้

- 2.1 บริบท และสภาพปัจจุบันของหมู่บ้านปางไม้ตะเคียนที่เอื้อต่อการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน โดยมีองค์ประกอบหลักดังต่อไปนี้
 - 2.1.1 วิถีชีวิตความเป็นอยู่ และภูมิปัญญาท้องถิ่น
 - 2.1.2 การอนุรักษ์ทรัพยากรทางธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม

2.1.3 แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม

2.1.4 แหล่งท่องเที่ยวที่มนุษย์สร้างขึ้นได้แก่ เขื่อนเก็บน้ำ สนามกอล์ฟ เป็นต้น

2.1.5 ความพร้อมทางด้านการคมนาคม และการเดินทางเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว

2.1.6 ความพร้อมในด้านสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ เช่น ที่พัก อาหาร สาธารณูปโภค และบริการอื่น ๆ

2.2 วิเคราะห์ จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค (SWOT) ของหมู่บ้านปางไม้ตะเคียนตำบลลออเหนือ ถึงอำเภอแม่ื่อน จังหวัดเชียงใหม่ โดยชุมชนมีส่วนร่วม และยึดหลักแนวคิดเกี่ยวกับการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน

3. ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

3.1 ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษารั้ครั้งนี้ประกอบไปด้วย ประชากรในหมู่บ้านปางไม้ตะเคียน 14 ครัวเรือน จำนวนทั้งหมด 34 คน

3.2 กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษารั้ครั้งนี้ มีจำนวน 35 คน ใช้วิธีการสุ่มแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) เพื่อให้ได้ข้อมูลตรงตามวัตถุประสงค์ที่ต้องการ โดยกลุ่มตัวอย่างจะประกอบไปด้วย

กำนันตำบลลออเหนือ	1 คน
ผู้ใหญ่บ้าน หมู่บ้านปางไม้ตะเคียน	1 คน
ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน หมู่บ้านปางไม้ตะเคียน	2 คน
ประธานประชาคมหมู่บ้าน	1 คน
นายก อบต.	1 คน
รองนายก อบต.	1 คน
สมาชิก อบต.	2 คน

ผู้นำตามธรรมชาติ 2 คน ซึ่งมีอายุตั้งแต่ 70 ปีขึ้นไป โดยผู้ให้ข้อมูลต้องเกิดและอาศัยอยู่ในพื้นที่ติดต่อกันเป็นระยะเวลาไม่น้อยกว่า 50 ปี มีความรู้เกี่ยวกับความเป็นมาของหมู่บ้านเป็นอย่างดี

ชาวบ้านในหมู่บ้านปางไม้ตะเคียน 14 คน ซึ่งมีอายุตั้งแต่ 15 ปีขึ้นไป ทั้งเพศชายและเพศหญิง โดยผู้ให้ข้อมูลจะต้องมีความทันสมัยและติดตามข้อมูลข่าวสารต่างๆอยู่เสมอ

ชาวบ้านในหมู่บ้านใหม่แม่ป่าขาง 10 คน ซึ่งมีอายุตั้งแต่ 20 ปีขึ้นไปทั้งเพศชายและเพศหญิง ซึ่งผู้ให้ข้อมูลจะต้องเป็นผู้ที่มีความรับผิดชอบ และมีความปรารถนาดีในการที่

จะให้ความร่วมมือพัฒนาปรับปรุงพื้นที่ท่องเที่ยวอย่างจริงจัง ไม่คิดเล็กคิดน้อยว่าพื้นที่นั้นไม่ได้ตั้งอยู่ในหมู่บ้านของตนเองโดยตรง และอาจจะทำให้ไม่ได้รับผลประโยชน์คุ้มค่าเพียงพอกับเวลาที่จะต้องเสียไปกับการมีส่วนร่วมในงานวิจัยนี้

4. ขอบเขตด้านเวลา

ผู้วิจัยได้ทำการค้นคว้า เก็บข้อมูลเพื่อหาข้อสรุปในการทำวิจัยครั้งนี้ โดยการลงพื้นที่เพื่อร่วมกับชาวบ้าน ในการคิดหาแนวทางที่เหมาะสม ควบคู่ไปกับการเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสารตำราต่าง ๆ เพื่อทำการระบุปัญหาวิจัย และวางแผนการทำวิจัย ตั้งแต่เดือนมกราคม 2547 ถึงเดือนมกราคม 2548 และเริ่มทำการเขียนรายงานชิ้นนี้ ตั้งแต่เดือน กุมภาพันธ์ 2548 เป็นต้นมา

ข้อตกลงเบื้องต้น

การวิจัยครั้งนี้ ใช้กระบวนการวิเคราะห์ชุมชนแบบมีส่วนร่วม (Participatory Rural Appraisal : PRA) เพื่อกระตุ้นให้คนในชุมชนมีส่วนร่วมในการคิดและปฏิบัติต่อเนื่องได้ด้วยตนเอง เนื่องจากผู้วิจัยเป็นคนในพื้นที่ จึงสามารถจะเข้าไปจัดเสวนากลุ่ม ร่วมกิจกรรม และเรียนรู้วิถีชีวิตกับชาวบ้านได้อย่างใกล้ชิด เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ถูกต้องและสมบูรณ์ที่สุด

นิยามศัพท์เฉพาะ

การท่องเที่ยวแบบยั่งยืน หมายถึง การจัดการท่องเที่ยวที่มีได้คำนึงถึงผลตอบแทนทางด้านเศรษฐกิจอย่างเดียว แต่ให้ความสำคัญกับการอนุรักษ์ทรัพยากรทางธรรมชาติ และมรดกทางวัฒนธรรมควบคู่ไปด้วย เป็นการท่องเที่ยวที่ชุมชนมีส่วนร่วม และได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐหรือองค์กรอื่นนอกชุมชน โดยชุมชนต้องได้รับผลประโยชน์จากการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนนี้ ตามสมควร และทั่วถึง

การอนุรักษ์ หมายถึง การรู้จักใช้ทรัพยากรอย่างฉลาดให้เป็นประโยชน์ต่อมหาชนมากที่สุด และใช้ได้เป็นเวลายาวนานที่สุด ทั้งนี้ต้องให้สูญเสียทรัพยากรโดยเปล่าประโยชน์น้อยที่สุด และจะต้องกระจายการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรให้ทั่วถึงกันด้วย ฉะนั้นการอนุรักษ์จึงมิได้หมายถึง การเก็บรักษาทรัพยากรเอาไว้เฉย ๆ แต่ต้องนำทรัพยากรมาใช้ประโยชน์ให้ถูกต้องตามกาลเทศะอีกด้วย

หมู่บ้าน หมายถึง หมู่บ้านปางไม้ตะเคียน ตำบลออนเหนือ กิ่งอำเภอออนเหนือ จังหวัดเชียงใหม่

ทรัพยากรธรรมชาติ หมายถึง สิ่งที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติ ซึ่งมีประโยชน์สามารถตอบสนองความต้องการของมนุษย์ได้ หรือมนุษย์สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้ เช่น บรรยากาศ ดิน น้ำ ป่าไม้ สัตว์ป่า แร่ธาตุ พลังงาน ภูเขา รวมทั้งกำลังงานจากมนุษย์ด้วย

การมีส่วนร่วม หมายถึง การที่ชาวบ้านเข้าร่วมกิจกรรม และร่วมแสดงความคิดเห็นที่เป็นประโยชน์ต่อตนเองและส่วนรวม ด้วยความเต็มใจ และพร้อมที่จะรับผิดชอบในสิ่งที่กระทำร่วมกัน เพื่อให้เกิดผลสำเร็จตามเป้าหมายที่วางไว้

กระบวนการวิเคราะห์ จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส อุปสรรค (SWOT Analysis) การพิจารณาสิ่งต่อไปนี้ร่วมกับชาวบ้านและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง

จุดแข็ง (strengths) เป็นจุดเด่น จุดสนใจเป็นสิ่งดีงามและน่าประทับใจที่มีอยู่หรือเกิดขึ้นภายในแหล่งท่องเที่ยว รวมถึงส่งผลในทางบวกให้แก่แหล่งท่องเที่ยว ซึ่งสิ่งเหล่านี้สามารถดึงดูดนักท่องเที่ยว และเอื้อประโยชน์ให้แก่รูปแบบการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน

จุดอ่อน (Weaknesses) เป็นข้อเสีย ข้อด้อย ไม่สวยงาม ไม่น่าประทับใจของแหล่งท่องเที่ยวจะต้องได้รับการได้รับการแก้ไขปรับปรุง เพื่อไม่ให้เกิดผลกระทบในทางลบต่อการพัฒนาการท่องเที่ยว

โอกาส (Opportunities) เป็นปัจจัยภายนอกใดๆ ก็ตาม ที่ก่อให้เกิดผลในทางบวกและเอื้อประโยชน์ต่อแหล่งท่องเที่ยว เช่น นโยบายส่งเสริมการท่องเที่ยวของรัฐบาล พฤติกรรมนักท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยว เป็นต้น

อุปสรรค (Threats) เป็นปัจจัยภายนอกใดๆ ก็ก่อให้เกิดผลในด้านลบและสร้างปัญหาให้แก่แหล่งท่องเที่ยว เช่น ภาวะเศรษฐกิจตกต่ำ สงคราม ภัยธรรมชาติ เป็นต้น